Liikenne- ja viestintävaliokunta

Eduskunta

Lausunto Hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi liikenteen palveluista annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä niihin liittyviksi laeiksi (HE 202/2020 vp)

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunnassa on käsiteltävänä Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi liikenteen palveluista annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä niihin liittyviksi laeiksi (HE 202/2020 vp). Suomen Kuljetus ja Logistiikka SKAL ry on saanut kutsun asiassa asiantuntijana kuultavaksi ja esittää lausuntonaan seuraavaa.

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi liikenteen palveluista annettua lakia, julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annettua lakia, laivaväestä ja aluksen turvallisuusjohtamisesta annettua lakia, Liikenne- ja viestintävirastosta annettua lakia, painelaitelakia sekä vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annettua lakia. SKAL:n lausunto kohdistuu ainoastaan liikenteen palveluista annettuun lakiin.

Yleiset huomiot hallituksen esityksestä

SKAL pitää hyvänä, että liikenteen palveluista annetun lain lukunumerointi esitetään muutettavaksi juoksevaksi. Muutos olisi tosin ollut hyvä tehdä jo pykälänumeroinnin muutoksen yhteydessä.

Esityksen nykytilan arvioinnin yhteydessä kerrotaan liikennepalvelulain sisällöstä ja taustoista. SKAL ei ole samaa mieltä liikennepalvelulain käyttäjälähtöisyydestä. Tällainen lähes 300 pykälää sisältävän mammuttilain muutosten hallinta ja käsittely on työlästä.

Esimerkiksi tässä esitetään muutettavaksi irrallisia yksittäisiä pykäliä, kuten määräysvaltuutus ammattipätevyyden koemallista liikenne- ja viestintävirastolle ja ajo- ja lepoaika-asetuksen tiettyjä poikkeuksia koskevan päätöksenteon poistaminen liikenne- ja viestintäministeriöltä. Tällaiset yksittäiset muutokset katoavat useita muutoksia sisältävän esityksen sekaan. Niitä ei voi kunnolla tuoda esiin lausuntovaiheessa, niiden perustelut jäävät lyhyiksi, eikä niitä ehditä käsitellä eri valmisteluvaiheissa. Kun muutokset ovat käsiteltävän eduskunnan valiokunnissa, kuten nyt liikenne- ja viestintävaliokunnassa, joudutaan keskittymään pääasioihin. Tällöin kaikki yksityiskohdat eivät välttämättä tule käsiteltyä asian vaatimalla tarkkuudella.

Lakikohtaiset huomiot

Laki liikenteen palveluista

18 a § Laajennettu varautumisvelvollisuus covid-19-epidemian aikana

Lakiin esitetään lisättäväksi uusi väliaikainen 18 a §, jolla laajennettaisiin henkilökuljetuspalveluja tarjoavien tieliikenteen luvanhaltijoiden varautumisvelvollisuutta. Kyseinen varautumisvelvollisuus olisi kuitenkin ehdollinen ja velvoitteen käyttöönotto olisi riippuvainen covid-19-epidemian tilanteesta. Tavaraliikenneluvan haltijoista laajennus koskisi vain niitä, jotka harjoittavat myös henkilökuljetusta.

SKAL pitää hyvänä, että SKAL:n lausunnossaan tekemän esityksen mukaisesti myös varsinaiseen pykälätekstiin on lisätty tavaraliikenneluvan haltijoita koskeva rajaus, jossa vaatimus rajataan koskemaan vain henkilöliikennettä harjoittavia tavaraliikenneluvan haltijoita. Näitä pelkästään tavaraliikennettä harjoittavia yrityksiä on kuitenkin suurin osa tavaraliikenneluvan haltijoista.

32 § Kuorma- ja linja-auton kuljettajan ammattipätevyyden saavuttaminen kokeet suorittamalla

Pykälään lisättäisiin uusi momentti, joka mahdollistaisi Liikenne- ja viestintäviraston tarkempien määräyksien antamisen hallinnoimansa perustason ammattipätevyyskokeen sisällöstä ja sen käytännön toteutuksesta. Lisäys vastaisi aiemmin liikennepalvelulain 29 §:n 5 momenttiin tehtyä vastaavan sisältöistä määräyksenanto-oikeutta koskien Liikenne- ja viestintäviraston hallinnoimaa perustason ammattipätevyyskoulutukseen sisältyvää koetta.

SKAL kannattaa lisäystä, joka toivottavasti on omiaan parantamaan viraston ennakkotiedotusta kokeiden sisällöstä ja toteutuksesta sekä niitä koskevista muutoksista.

Tässä yhteydessä voidaan myös todeta, että vihdoin myös ammattipätevyyden koemallia koskeva asetusmuutos oli käsiteltävänä valtioneuvoston istunnossa 12.11.2020 ja voimaantulopäivä on 16.11.2020.

43 § Tieliikenteen sosiaalilainsäädäntöä koskevat asetukset

Pykälän 2 momentista poistettaisiin sen viimeinen lause, jonka mukaan asetuksen 14 artiklassa tarkoitetuista poikkeuksista päättää liikenne- ja viestintäministeriö. Ajo- ja lepoaika-asetuksen 14 artiklan sisältämien kansallisten poikkeusten käyttämismahdollisuus on tarpeen. Muutoksen myötä poikkeusten soveltamisesta säädettäisiin pykälän 3 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella. Kyseisten poikkeusten käyttämisellä on ollut koronaviruspandemian aikana suuri merkitys ja tätä käytäntöä tulee jatkaa.

Muita huomioita

Tavaraliikenteen harmaan talouden torjunta

Kun hallituksen esitykseen on sisällytetty useita, hyvinkin eri aiheita koskevia muutosesityksiä, siihen olisi ollut luontevaa lisätä myös tavaraliikennettä koskevia tarpeellisia harmaan talouden torjuntakeinoja. Liikennepalvelulaki vesitti harmaan talouden torjuntaa poistamalla tärkeitä säännöksiä ”norminpurkuun” vetoamalla. Taksiliikenteen osalta lain korjaustyö on jo etenemässä. Tavaraliikenteen korjaamiseksi SKAL esittää liikennepalvelulakiin seuraavia muutoksia valvonnan mahdollistamiseksi ja rikkomusten sanktioimiseksi tavaraliikenteessä:

- Kuljetuksen tilaajan vastuu ajo- ja lepoaikojen noudattamisesta tulee palauttaa lakiin, kuten hallitusohjelmassa todetaan.
- Liikennepalvelulakiin tulee lisätä tilaajan vastuu ylikuormista, kuten hallitusohjelmassa todetaan.
- Ammattimaisessa tavaraliikenteessä käytettävät pakettiautot ja traktorit tulee saattaa liikennelupien ja valvonnan piiriin kriteereinä hyvämaineisuus ja vakavaraisuus
- Ammattimaisessa liikenteessä käytettävän auton väärä rekisteröinti yksityiskäyttöön tulee saattaa uudelleen rangaistavaksi teoksi.
- Ajoneuvo, liikennelupa ja liikennettä harjoittava yritys tulee lainsäädännössä kytkeä uudelleen toisiinsa, jotta liikennelupien kielletty luovuttaminen toiselle voidaan estää. Tämä muutos olisi myös EU:n liikkuvuuspaketin mukainen.

Mikäli edellä mainittuja muutoksia, joista osa sisältyy hallitusohjelmaan, ei lisätä tähän esitykseen, ne tulee valmistella ja saattaa voimaan mahdollisimman pian, viimeistään yhdessä EU:n liikkuvuuspakettia koskevien säädösmuutosten kanssa.

Suomen Kuljetus ja Logistiikka SKAL ry

Iiro Lehtonen	Ari Herrala
toimitusjohtaja	edunvalvontajohtaja